

**ТАРМОҚЛАР ВА
ИҚТИСОДИЁТ
ОБЪЕКТЛАРИ
БАРҚАРОРЛИГИНИ
ОШИРИШ**

ТАРМОҚЛАР ВА ИҚТИСОДИЁТ ОБЪЕКТЛАРИ БАРҚАРОРЛИГИНИ ОШИРИШ

1. Иқтисодиёт объектлари ва тармоқлари барқарорлигини ошириш тушунчасининг моҳияти ва мазмуни
2. Иқтисодиёт объектларининг барқарорлигини ошириш муаммолари юзасидан тадқиқотлар ўтказишни ташкил қилиш
3. Иқтисодиёт объектлари ишлаши барқарорлигини оширишнинг асосий йўналишлари

ИҚТИСОДИЁТ ОБЪЕКТЛАРИДА ИШЛАШ БАРҚАРОРЛИГИГА ТАЪСИР ҚИЛУВЧИ ОМИЛЛАРИ

ТАБИЙ ХУСУСИЯТЛИ
ОМИЛЛАР

ИЧКИ ОМИЛЛАР

ОБЪЕКТНИНГ
ЖОЙЛАШГАНЛИГИГА ҚАРАБ

ИЧКИ ОМИЛЛАР:

- ишчи ва ходимларнинг умумий сони;
- объектнинг ўлчамлари ва тавсифи;
- ишлаб чиқариладиган маҳсулот;
- иморат ва иншоотларнинг қурилиш тавсифи;
- ишлаб чиқаришда қўлланиладиган технологиялар;
- материаллар;
- моддаларнинг хусусиятлари;
- энергетиканинг асосий турлари;
- сувга бўлган талаб;
- ТЭЦлари (қозонхоналари) борлиги;
- трансформаторлар;
- газ тақсимлаш станциялари (пунктлари);
- оқова сувлар тизимининг тузилиши ва умумий қуввати

ТАБИЙ ОМИЛЛАР

ХАВФЛИ ТАБИЙ
ХОДИСАЛАР:

- зилзила;
- күчки;
- сел;
- сув тошқини
ва ҳ.к.

ОБЪЕКТНИНГ ЖОЙЛАШГАНЛИГИГА ҚАРАБ

- қурилиш тавсифи;
- транспорт
коммуникациялари
кўп жойлашганлиги;
- потенциал хавфли
объектларнинг
мавжудлиги

Иқтисодиёт тармоқлари фа-
лиятининг барқарорлиги деганда
тармоқниң ундаги объектлар
қисман вайрон бўлиши, ишлаб
чиқариш алоқаларининг бузилиш
шароитларида асосий маҳсулот-
ларни белгиланган ҳажмда ишлаб
чиқариши ва давлат талабларини
қондира олиши тушунилади.

Ишлаб чиқариш объект-ларининг барқарорлиги деганда, унинг ишлаб чиқаришдаги режалаштирилган ҳар хил турдаги маҳсулот ишлаб чиқариш ва носоз ҳолга келган ишлаб чиқаришни қисқа муддатда тиклаш қобилияти тушунилади.

Моддий бойликларни ўзлари
ишлаб чиқармай-диган
объектларнинг барқа-рор
фаолият кўрсатиши деганда
фавқулодда режим-лар
даврида уларнинг ўз
функцияларни тўлиқ бажара
олиш қобилияти тушунилади.

Иқтисодиёт объектиning барқарорлигини баҳолаш жараёнида қуйдагилар ҳисобга олиниши мақсадга мувофикадир

- 1. Ишлаб чиқариш жараёни барқарорлигини баҳолаш.**
- 2. Фавқулодда вазиятлар таъсири натижасида иккиламчи шикаст омилларининг тавсифи ва таъсири даражаси.**

- 3. Объектнинг таъминот тизими ва ишлаб чиқариш алоқалари, уларнинг ишончлиги.**
- 4. Захиралар, автоном таъминот манбалари мавжудлиги ҳамда ишлаб чиқаришнинг керакли маҳсулот чиқаришини таъминлаб берадиган бошқа таркибий манбалар.**
- 5. Бошқарув ва хабар бериш ТИЗИМИНИНГ ИШОНЧЛИГИ.**

Тармоқлар ва иқтисодиёт объектларининг барқарор фаолияти тадбирлари қуйидагилердан иборат:

Ташкилий тадбирлар – ишлаб чиқариш ходимларни ФВ шароитида муҳофаза қилиш (жамоа муҳофаза воситалари, шахсий муҳофаза воситалари, саноат, тиббиёт воситалари билан таъминлаш, кўчириш усуслари ҳамда ҳаётий фаолиятини таъминлаш, яъни озиқ–овқат, сув манбаларини, модий бойликларни муҳофаза қилиш) режасини ишлаб чиқиш демакдир.

Илмий тадқиқот тадбирлар – Иқтисодиёт вазирлиги, ФВВнинг, ҚР Вазирлар Кенгашининг, вазирликлар ва идораларнинг вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларнинг, авария ва ҳалокатларни олдини олишга ҳамда табиий оғатлардан иқтисодиётга етадиган моддий зарарни максимал камайтиришга, тармоқлар ва ўта мухим объектлар ишлаши барқарорлигини оширишга йўналтирилган мұхандислик –техник ва бошқа тадбирларни ишлаб чиқиш, режалаштириш ҳамда амалга ошириш ҳақидаги таклифларини кўриб чиқади.

Технологик тадбирлар –
бу ҳар бир корхонанинг
ишлиб чиқариш хусусия-
тини, технологиясини
ҳисобга олиб ишилаб
чиқиладиган тадбирлар.

Муҳандислик-техник –
амалга оширилишига катта
капитал маблағлар
сарфланишини талаб
қиласидиган, узоқ муддатлар
давомида амалга
oshiриладиган
энг муҳим тадбирлардир.
Муҳандислик-техник
мажмуалари ишилаб чиқариш
иншоотларини, коммунал-
энергетик тизимларини,
ускуналар, жиҳозлар,
технологик коммуникациялар ва
бошқа иншоотларни ўз ичига
олади.

**Ишлаб чиқариш объектларининг
саноат хавфсизлигини тартибга
солишда ҳуқуқий муносабатларини
«Хавфли ишлаб чиқариш
объектларининг саноат хавфсизлиги
тўғрисида»ги
(28.09.2006 й.) Ўзбекистон
Республикаси Қонунига асосан
белгиланади**

**«Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг
саноат хавфсизлиги тұғрисида»ги
Ўзбекистон Республикаси Қонунига
мувофиқ хавфли ишлаб чиқариш
объектлари жумласига қуйидаги хавфли
моддалар:**

**1) портлаш-ёнғин хавфи бўлган
муҳитни юзага келтириши мумкин
бўлган моддалар;**

*Тасдиқланган стандартларга мувофиқ тирик организмга таъсир қилиш даражасига кўра I, II, III хавфлилик даражалариға (ўта хавфли, юқори даражада хавфли ва ўртача даражада хавфли) мансуб зарарли моддалар;

*Муайян турдаги ташқи чоғида иссиқлик ажратган ва газлар ҳосил қилган ўз-ўзидан жуда тез тарқаладиган кимёвий ўзгарувчан портловчи моддалар;

*Инсон соғлиғи ва атроф мұхит учун хавфли концентрациялы моддалар мавжуд бўлган ишлаб чиқариш чиқиндилари фойдаланиладиган, ишлаб чиқариладиган, қайта ишланадиган, ҳосил қилинадиган, сақланадиган, ташиладиган, йўқ қилинадиган.

Хавфли ишлаб чиқариш объектлари жумласига қуидаги хавфли моддалар:

**2) 0,07 мегапаскалдан ортиқ босим остида
ёки ишлатиладиган суюқликнинг нормал
атмосфера босимидағи қайнаш ҳароратидан
ортиқ ҳароратда ишлайдиган ускуналардан
фойдаланиладиган;**

**3) Күчмас асосга ўрнатилган юк күтариш
механизмлари, эскалаторлар, осма йўллар,
фуникулёрдан (тоғ темир йўлларидан)
фойдаланиладиган;**

Хавфли ишлаб чиқариш объектлари жумласига қуйидаги хавфли моддалар:

- 4) Қора ва рангли металлар эритмалари ҳамда ушбу эритмалар асосида қотишмалар олинадиган;**
- 5) Қончилик ишлари, фойдали қазилмалари қазиб олиш ва бойитиш ишлари, шунингдек ер ости шароитида иш олиб бориладиган корхоналар ёки уларнинг цехлари, участкалари, майдончалари, бошқа ишлаб чиқариш объектлари киради.**

Иқтисодиёт объектни хавфли ишлаб чиқариш объектлари категориясига киритиш объектнинг хавфлилиги белгиларини аниқлаш асосида уни ИДЕНТИФИКАЦИЯЛАШ жараёнида амалга оширилади.

Объектни белгилар бўйича хавфли ишлаб чиқариш объектлари категория-сига киритишда хавфсизликнинг тегишли қоидаларига мувофиқ ҳам «Саноатгеоконтехназорат» давлат инспекциясида рўйхатдан ўтказиладиган, ҳам рўйхатдан ўтказилмайдиган техника қурилмалари ва иншоотлар ҳисобга олинади.

**«Хавфли ишлаб чиқариш объектларининг
саноат хавфсизлиги тўғрисида»ги
Ўзбекистон Республикаси Қонунини амалга
oshiришга доир қўшимча чора-тадбирлар
ҳақида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар
Маҳкамасининг 10.12.2008 й. 271-сонли
Қарорига асосан**

- 1.Хавфли ишлаб чиқариш объектларини
идентификациялаш тартиби (1-Иловага
мувофиқ);**
- 2.Саноат хавфсизлиги экспертизаси тизими
(2-Иловага мувофиқ);**

3.Ўзбекистон Республикасида путур етказмайдиган назорат тизимини шакллантириш ва ривожлантириш концепцияси (3-Иловага мувофиқ);

4.Хавфли ишлаб чиқариш объектининг саноат хавфсизлиги декларациясини ишлаш тартиби (4-Иловага мувофиқ);

5.Хавфли ишлаб чиқариш обьектида авария юз берган тақдирда бошқа шахсларнинг ҳаёти, соғлиғи ва (ёки) мол-мулкига ҳамда атроф-муҳитга зарар етказганлик учун фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурта қилиш тартиби (5-Иловага мувофиқ).

Иқтисодиёт объектларидаги тадқиқот асосий вазифаларини ҳал этиш, объект маъмурияти ва хизматларининг мавжуд бўлимлари негизида ташкил этиладиган тадқиқот грухларига бошчилик қилувчи бош мутахассислар зиммасига юклатилади.

Объектда тадқиқотлар учун қуйидаги тадқиқот
грухлари ташкил этилади:

- ***тадқиқотлар грухи раҳбарлари – бош мухандис;**
- ***ишчилар, хизматчилар, улар оила аъзолари грухи ҳамда уларнинг ҳаётий фаолиятини таъминлаш – кадрлар бўлими бошлиғи;**
- ***асосий ишлаб чиқариш фондлари барқарорлиги – бош механик;**
- ***энергия таъминоти барқарорлиги – бош энергетик;**
- ***моддий-техник таъминоти ва ишлаб чиқариш алоқалари барқарорлиги - ФМ штаби ва хизматларининг бошлиғи;**
- ***технологик жараён барқарорлиги - бош технолог;**
- ***издан чиқсан ишлаб чиқаришни қайта тиклашга тайёрлаш – капитал қурилиш бўлими бошлиғи.**

Иқтисодиёт объект раҳбарининг буйруғи Вазирлик (идора)нинг буйруғига асосан, корхона хусусиятларини ҳамда объектнинг тадқиқот ўтказиш давридаги ишлаб чиқариш фаолиятига боғлиқ аниқ шароитни ҳисобга олган ҳолда.

Буйруқда қуийдагилар кўрсатилади:

- бўлажак иш мазмуни ва уни ташкил этиш учун асос;
- тадқиқот ўтказиш вақти;
- объект ишлаши барқарорлигини тадқиқ қилиш мақсадлари;
- тадқиқот ишлари иштирокчиларининг таркиби;
- тадқиқот гуруҳларининг асосий вазифалари;
- тадқиқот ўтказиш тартиби;
- ҳисобот хужжатларини тайёр бўлиш муддатлари.

**Бүйруққа мұвоғиқ тадқиқот рахбарлари
гурухи фуқаро мұхофазаси органлари билан
біргаликда қуидагиларни ишлаб чиқади:**

- тадқиқотларни тайёрлаш ва үтказиш Қалендар
режаси-унда тадқиқотларга тайёргарлик асосий
тадбирлари ҳам белгиланади;**
- тадқиқотлар үтказиш навбати ва муддатлари;**
- масъул ижрочилар рўйҳати;**
- тадқиқотларда иштирок этувчи ҳамма хужжатларни
тайёрлаш, тадбирларини ишлаб чиқиш тартиби ва
муддатлари.**

Объект ишлаши барқарорлигини тадқиқ этиш босқичларида қуийидагилар белгилаб қўйилади:

1-босқичда-1-3 ой мобайнида объектнинг нозик томонларини таҳлил қилиш ва объект ишлаши барқарорлигига баҳо беришни ҳисоблаш маълумотларини тайёрлаш.

2-босқичда-10-15 кун мобайнида объектнинг ФВдаги барқарорлигини ошириш ва фаолият тадбирларини ишлаб чиқиш.

3-босқичда-2-5 кун мобайнида қилинган ҳисобларни ҳамда ишлаб чиқилган таклиф ва тавсияларни тўғрилигини текшириш (таҳлил қилиш).

Тадқиқот гурӯхларининг раҳбарлари эришилган барқарорлик даражасини таҳлил қиласи, объект барқарорлигини ошириш юзасидан таклифлар ишлаб чиқади, издан чиқсан ишлаб чиқаришни қайта тиклаш ҳамда бутун қолган ва қайта тикланашётган биноларда маҳсулот чиқаришни ташкил этиш тадбирларни белгилайди.

Тадқиқотлар ўтказиш иккинчи босқичида қуидаги масалалар ўрганилади:

- объект ҳамма элементларининг ФВда шикастланувчи омиллардан шикастланувчанлигига баҳо бериш;**
- иккиламчи омиллардан эҳтимол бўлган шикаст ва вайронликлар характеристи ва даражасини аниқлаш;**
- эҳтимол бўлган шароитни олдиндан тахминлаш натижаларига биноан иқтисодиёт объектини аҳволини таҳлил қилиш;**
- бошқарув, таъминот тизимларининг, маҳсулот етказиб берувчилар ва истеъмолчилар билан ишлаб чиқариш ва кооператив алоқалар ишончлилигига баҳо бериш;**
- ФВда маҳсулот чиқаришни таъминлаб берувчи бутун ишлаб чиқаришга баҳо бериш.**

Тадқиқотлар натижасига асосан тадқиқотлар натижаси ҳақида **Ҳисобот** ёзилади ва объект ишининг барқарорлигини ошириш тадбирлари **Режаси** тузилади.

Ҳисоботда қуийдаги масалалар ёритилади:

- тадқиқотлар мавзуси, мақсади, вазифалари ва хусусиятлари;
- объект ишининг барқарорлигига берилган баҳодан чиқадиган хулосалар;
- объект ишининг барқарорлигини ошириш тадбирлари;
- объект кучлари билан ўтказиладиган тадбирларнинг бажарилыш муддатлари;
- ўтказиш учун Вазирлик ёрдами талаб қилинадиган тадбирлар;
- режалаштирилган тадбирларни ўтказиш учун керак бўладиган молия маблағлари ва моддий-техника воситалари;
- тадқиқотлар мобайнида ҳал бўлмаган, илмий-тадқиқот ва илмий-конструкторлик ташкилотларида охирига етказиш талаб қилинадиган масалалар.

Объект иши барқарорлигини ошириш тадбирлар РЕЖАСИ тадқиқот натижаларини умумлаштирувчи асосий хужжат ҳисобланади. Тадқиқот натижалари юзасидан ҳисбот ҳамда объект иши барқарорлиги тадбирлари режаси техник кенгашда муҳокама қилинади. Кейин бу хужжатларга объект раҳбари имзо чекади ва улар керакли ресурслар сметаси билан бирга тегишли вазирликка жүнатилади.

«ТАСДИҚЛАЙМАН»
Фуқаро мухофазаси бошлиғи

барқарорликни ошириш

РЕЖАСИ

Қуидаги қисмлардан иборат бўлади:

- 1. Объектнинг умумий тавсифи.**
- 2. Бино ва иншоотларнинг тузилишига, режалаштириш ҳажмларига оид тавсифлар ва ёрдамчи бино, иншоотлар.**
- 3. Энергия таъминоти тизими.**
- 4. Сув таъминоти тизими.**
- 5. Қўриқлаш ва ёнғин хавфсизлиги мухофазаси.**
- 6. Объектнинг узлуксиз фаолият кўрсатишини таъминлаш.**
- 7. Авария-тиклаш гурӯҳи ва бошқа тузилмаларнинг рўйхати.**
- 8. Иловалар:**
  - Объектнинг барча ташқи ёнғин хавфсизлиги сув таъминоти тизимлари кўрсатилган бош режаси;
  - Бино ва иморатларининг қаватлилиги, улардаги электр тарқатувчи қурилмалари, ички ёнғинни ўчириш кранлари тасвирланган режа;
  - Электр энергияни истеъмолчиларга тақсимланган бир чизиқли тасвири.

**ХОДИМЛАР ВА
УЛАРНИНГ ОИЛА
АЪЗОЛАРИНИ
МУҲОФАЗА ҚИЛИШ,
УЛАРНИНГ ҲАЁТИЙ
ФАОЛИЯТЛАРИНИ
ТАЪМИНЛАШ**

**МУҲАНДИСЛИК-
ТЕХНИК
КОМПЛЕКСНИ
МУҲОФАЗА ҚИЛИШ**

**ИККИЛAMЧИ
ОМИЛЛАР
ТАЪСИРИНИНГ
ЧЕКЛАШ
ТАДБИРЛАРИНИ
АМАЛГА ОШИРИШ**

**ИҚТИСОДИЁТ ОБЪЕКТИ ФАОЛИЯТИ
БАРҚАРОРЛИГИНИ ОШИРИШНИНГ
АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ**

**ИШЛАБ ЧИҚАРИШ
ВА ХЎЖАЛИК
АЛОҚАЛАРИ
ИШОНЧЛИГИНИ
ОШИРИШ**

**БОШҚАРУВ
ИШОНЧЛИГИНИ
ОШИРИШ**

**ИЗДАН ЧИҚҚАН ИШЛАБ
ЧИҚАРИШНИ КАЙТА
ТИКЛАШГА ТАЙЁРЛАШ**

Ишлаб турган ходимлар ва уларнинг оила аъзоларини муҳофаза қилиш, уларнинг ҳаётий фаолиятларини таъминлаш:

- муҳофаза иншоотлари фондини кўпайтириш;
- хавфли жойлардан ишчи, хизматчиларни уларнинг оила аъзоларини эвакуация қилиш;
- шахсий муҳофаза воситалари ва тиббий муҳофаза воситалари билан таъминлаш;
- хабар бериш тизимини шай ҳолатда сақлаш;
- ахолига ФВда муҳофаза усулларини ва хатти-ҳаракатни ўргатиш;
- шаҳардан ташқари зонани (эвакуация қилингандар зонасини) ўзлаштириш ва жиҳозлаш ҳамда бошқа тадбирлар.

Мұхандислик-техникавий комплексни мұҳокама қилиш.

- *темир-бетон конструкциялардан каркас турдаги мұхим иқтисодиёт объекті қуриш;
- *иқтисодиёт объектини ер остига, кон кавланмалариға жойлаштириш ;
- *сал чуқурлаштирилған типдаги, пастроқ имаратлар, иншоотлар қуриш;
- *вертикал конструкцияларни горизонталларига алмаштириш;
- *конструкциялар пишиқлигини мустаҳкамлигини ошириш;
- *имарат ва иншоотларни, жумладан иккилами омиллар таъсирига қарши айлантириб ўраш ва тупроқ тортиб ўраш;
- *ускуналарни ўрам элементлари, конструкциялари өнгил, күймайдың имаратларга олиб кириб ўрнатиш;
- *энергия, сув, газ, иссиқлик таъминоти тизимлари (захира, автоном манбалар ва ҳ.к.) ишлаши барқарорлыгини таъминлаш;
- *белгилаб қўйилған меъёрларга мувофиқ ускуналар, унинг номенклатура материаллари ва ҳ.к. захирасини яратиш;
- *хом ашё, материаллар, захира қисмлар, бутловчи қисмлар ва ҳ.к.ни шаҳардан ташқари зонага чиқариш.

Иккиламчи омиллар таъсириининг чеклаш тадбирларини амалга ошириш ўз ўрнида:

- *сув босиш эҳтимоли бор зоналарда муҳофаза тадбирлари ўтказиш режаларини ишлаб чиқиш;
- *ишлаб чиқариш авариялари, ҳалокатларини бартараф қилиш режаларини ишлаб чиқиш;
- *кучли таъсир этувчи заҳарли, портлаш хавфи бор, осон ёнувчан моддалар, материаллар захирасини камайтириш, улар сақланишини ташкил этиш;
- *тўғинлар, айланма (ҳалқа) каналлар барпо этиш, иншоотлар, омборхоналар ва ҳ.к. атрофига тупроқ тортиб тўсиш;
- *кучли таъсир этувчи заҳарли моддалар ишлатиладиган жойларда авария ташламалари, тутиб қолиш қурилмаларини барпо этиш;
- *автоматик ўчириш қурилмалари, ажратгич-клапанлар, бошқа томонга ўтказиб юборадиган сурма тўсиқлар ва ҳ.к. ўрнатиш;
- *ишлаб чиқариш таъминоти тадбирлари кенг кўламли комплексини ўтказиш (замонавий ўт ўчириш воситалари, автоматик ёнғиндан хабар берувчи ва ўчириш қурилмалари, тайёргарлик кўрган тузилмалар ва ҳ.к. мавжудлиги) ёритиш зарур.

Ишлаб чиқарыш ва хұжалик алоқалари ишончлилигини ошириш:

- * ФВда хом ашё, маҳсулот етказиб берувчилар билан ишлаб чиқарыш алоқаларини максимал даражада камайтириш;
- * ишлаб чиқарыш алоқаларини ўз иқтисодий мінтақасыда ва қүшни республикалар объектларыда қидириб топишни ташкил этиш;
- * фавқулодда режим шароитида захирадаги барқарор мол етказиб берувчилар бўлишига эришиш;
- * обьект таъминотини резервдаги автоном манбаларга ўтказиш имконияти бор тизимини ишлаб чиқиши;
- * издан чиққанда таъминлаш кўчма воситаларини кўпайтириш;
- * битта саноат зонасидаги бошқа обьектлар билан кооператив таъминланишни (электр энергияси, сув, газ, пар ва ҳ.к. нарсалар таъминотини) ташкил этиш;
- * захиранинг авария захирасини яратиш;
- * хом ашё, материалларини муҳофазасини таъминлаш, сақланишини ташкил этиш ва бўлиб-бўлиб тарқатилиш;
- * коммуникацияларни ўрнини босадиган қилиш ва халқа тарзида бирлаштириш.

Бошқарув ишончлилигини ошириш:

- асосий, захира ва кўчма бошқарув пунктлари тизимини яратиш, уларни жиҳозлаш ва бутлаш;
- барча (объект, туман, шаҳар) бошқарув органларининг ўзаро ҳамкорлигини ташкил этиш, алоқа ва хабар бериш тизимларидан келишиб фойдаланиш;
- алоқа ва хабар бериш ишончли тизимини ташкил этиш;
- ФВдаги шароит ҳақида маълумотларни йиғиш, умумлаштириш ва қайта ишлаш (таҳлил қилиш), қутқариш ва бошқа шошилинч ишларни ўз вақтида ташкил этиш;
- айрим ишлаб чиқариш участкаларини, айрим агрегатларни узоқдан бошқариш пультини жиҳозлаш;
- техник ҳужжатларнинг нусхаларини тайёрлаш ва уларни ишончли сақланишини таъминлаш.

Издан чиққан ишлаб чиқаришни қайта тиклашга тайёрлаш:

- *объектнинг эҳтимоли бўлган шикастланиш вариантларини ишлаб чиқиш ҳамда қайта тиклаш ишлари характери ва ҳажмини аниқлаш (тадқиқотлар мобайнида);
- *қайта тиклаш ишларини олиб боришни ташкил этиш ва унинг усуллари юзасидан, шунингдек саноат бинолари ва иншоотларини енгил қурилиш конструкциялари, табиий офатлар асоратида бузилган материалларни ишлатиб, қайта тиклаш юзасидан тавсиялар ишлаб чиқиш;
- *иморат ва иншоотларни қисқа муддатларда қайта тиклаш талабларига жавоб берадиган енгил, пишиқ, ўтга чидамли материаллардан буюмлар ва конструкцияларни оммавий ишлаб чиқаришга тайёргарлик кўриш;
- *қайта тиклаш ишларини олиб бориш учун куч ва воситаларни тайёрлаш;
- *ишлаб чиқаришни қайта тиклаш учун хом ашё ва материаллар, керакли захирасини яратиш ҳамда уларни хавфсиз жойларда сақлаш;
- *қурилиш ва технология ҳужжатлари ишончли сақланишини таъминлаш.

Иқтисодиёт обьекти ишлаши барқарорлигини ошириш Режаси юкори бошқарув органларининг (бирлашма, бош бошқарма, идора, вазирликнинг) тавсияларига мувофиқ ишлаб чиқилади.

Режанинг биринчи қисмида обьектлар, вазирликлар тинчлик даврида ўтказадиган тадбирлар белгиланади ҳамда, зарурат бўлса, ҳукумат қарорлари талаб этиладиган тадбирлар кўзда тутилади.

Режанинг иккинчи қисмида эҳтимоли бор ФВ вақтида бажара-диган тадбирлар ҳамда ҳукумат қарорлари талаб этиладиган тадбирлар белгиланади.

Иқтисодиёт обьекти (тармоғи) ишлаши барқарорлигини ошириш режаси фавқулодда вазиятларда обьект (тармок) ишлаши барқарорлигини ошириш масалаларида ўтказилган тадқиқотлар натижаларига, эришилган даражага берилган баҳога қараб ўрганиб чиқилади.

Режани тадқиқотлар раҳбари бошчилигида бош мутахассислар, тадқиқот гурухларининг раҳбарлари ўрганиб чиқадилар.

**ЭЪТИБОРИНГИЗ
учун
РАҲМАТ !**